
**TEBI, ERATO, ZBIRKA KAJKAVSKIH PJESAMA
ZDENKE MALTAR**

*(Ogranak Matice hrvatske Novi Marof; urednik – Ivo Kalinski; za nakladnika
Zlatko Meštrić, Novi Marof, 2012.)*

Ivo Kalinski, Zagreb

(...)Moram odmah istaknuti da je kajkavsko pjesništvo Zdenke Maltar u posljednjih pet-šest godina njezinih natječajnih pojavljivanja namah prepoznano kao iznimno osvježenje i kao takvo nagrađivano vršnim nagradama, o čemu sam dosad u više navrata vrlo afirmativno pisao ne samo u prigodnim zbornicima nego sam počesto o njezinu poetskom i proznom stvaralaštvu *ex abrupto*, javno izricao svoju riječ.

U ovoj, kajkavskoj zbirci *Tebi, Erato*, inače prvoj autoričinoj zbirci, kronološkim su slijedom uglavnom navedene pjesme, dakako i one nagrađene, s mnogih recitala na kojima je sudjelovala i prigodnih recitalnih zbornika u kojima se tim prigodama zatekla.

Pjesme su to, može se reći, duboko natopljene emotivnošću, ali emotivnošću koja se gotovo u pravilu unutar stiha lomi u osebuje i neočekivane nove sadržajne posebnosti, pune melankolije, sjete i nade (?): (...) *Nikaj ti o meni, mrzlo sonce,/mehenj je vajnkuš vu kamenu vrel,/vupri se vu kmici, podiši,/drienek pred hižu precvel,/pozableni dom moj./*

I baš s obzirom na to lomljenje - i tematski i sadržajno može se govoriti o specifičnom autoričinom interpolacijskom načinu izražavanja, koji se – uz inače funkcionalnu upotrebu općeg i posebno arhaičnog kajkavskog leksičkog bogatstva rodnoga kraja - znatnim dijelom svodi na vrlo suptilnu dekonstrukciju stihovne strukture.

Takva dekonstrukcija stihovne strukture, inače neobična rimarija više no razgllašene slobode stihovanja vrvi sve to novim i iznenađujućim sadržajnim asocijacijama, poetikom koja naglašenim intimitetima izvanredno korespondira s odlikama moderniteta i postmoderniteta. (Pitanje je uostalom možemo li i koliko uopće o tim odlikama, bolje reći značajkama, govoriti danas kad su se premnoge stvaralačke mogućnosti ispremišale u svim smjerovima?)

Kajkavska poezija Zdenke Maltar – prije svega stilizacijski, pokretljivošću asocijativnih blokova, naglašene sklonosti entomološkom, nadasve otužnim ali snažnim nijansiranjem i refreniranjem osobnog osjećaja neumoljive prolaznosti života - nadrasla je, čini se, generacijske okvire.

Mentalno i maksimalno crpeći svoj *ego* ne samo iz tjelesnosti nego i iz punine srca, ta će se njezina poetska misao dijelom, svečano i barokno, žestoko odupirati tradicijskoj

sladunjavosti, dijelom se pak iz tog tradicijskog procijepa koji vreba sa strane vertikalizirati prema vrlo osobnim razračunavanjima.

Osobni prostor, prostor osobne poetske slobode, ali i slobode svijeta, autorica uglavnom gradi/izgrađuje, što je vrlo zamjetljivo, na crti binarne opsesije, na crti odnosa *ja – on*. O tom sam, ciljajući vršne mete njezine kajkavske poezije, već 2008. napisao: (...) *Taj osjećaj osobnog utamničenja satkan od ugođaja pounutarnjenja specifične atmosfere prekriven je diskretnim voalom. Ta diskrecija tajnovitosti u čitatelja će zacijelo razbuditi mnoge dodatne asocijacije pri proходу kroz tekst, razotkrivajući mu koloplet različitih razina osjećaja, u lepezi od onih sazdanih od grumenčića stvarnosnih do fantazijskih podataka. I doista se je pitati tko je On/Ona? Ili što je Ono? Komu ili čemu se tim baroknim tekstom obraća? Je li to Otac ili Mati, je li to (izgubljena) Ljubav ili naprosto žudnja za nečim što se nikad neće moći dohvatiti dokraja?*

Ni danas tomu ne bih imao što bitno pridodati, osim možda snažnijeg “upiranja prstom” u nešto što mi se iz tog prijašnjeg konteksta nameće bitnim. Mislim, naime, da je ta Maltaričina žudnja, taj idolatrijski On, *stožerno mjesto njezine poezije* - ako to nije fingirana literarizirana žudnja, u što zapravo ne vjerujem – *sazdana imaginacijom imaginarija*. Naime, tim imaginarijem obični će čovjek, reći ćemo: čitatelj, tu jednu pomalo halucinantnu cjelinu nastojati na svoj način uskrisiti i tim činom približiti do vlastite iskustvene razine. Naravno, mislim naime, kad bi i tako bilo, autorica bi se mogla na to nasmijati pune duše; ona, čini se, ima u tom svojem specifičnom autoportetiranju osjećaja još puno nepretencioznih zakutaka i pribježišta duše u kojima može i dalje poetski živjeti – i relativno, i slobodno: (...) *Pomiri me z svietom, očem spati./Koje hasni od zvegle zemlene,/kokotove rože vu gluhu dob?/Ne pošikavaj me v čičke, koprivje,/naj ti se zmilim bar v noći,/vu času gda nečem z teбом deliti/tvo noru, žmefku kob./*

Pitao sam se često, i još se uvijek nanovo pitam! - svodi li se, ili se uopće ne svodi, je li, ili ipak nije, ova Maltaričina kajkavska poezija sa zazivanjem muze Erato, na poetski oslonac, na ljubav (?) - ono staro pitanje svih pitanja: traganje za osobnim istinskim identitetom i u tom stvaralačkom traganju neprestano i do krajnjih granica (ako one uopće postoje!?) na tom putu samospozavanja i samooblikovanja - sudaranje s neizrecivom patnjom, boli? Možda je tako, a možda nije. (Srećom, s punom vjerom nadamo se da ta njezina neobična i nesebična opsionalnost čeznutljivim kontemplacijskim refleksijama neće, nedajbože, prijeći u svojevrsan manirizam.)

Napokon, može svima nama na koje se njezina poezija na svoj način referira, Zdenka Maltar sugerirati ovakve ili onakve odgovore – onaj jedini pravi ljubomorno čuvajući samo za se – istina je međutim da ma kakvi odgovori i ljudski razgovori bili njezina poezija kao inherentna kategorija nikad neće zatajiti nju samu. I zato, i to imajući na umu kao i sve rečeno, nadamo se da će njezine osebuje kajkavske pjesme, kao što su *Tebi, Erato (Melankolija III)*, *Ar zebrale sme brieg (Melankolija I)*, *Na migica soul (autisti na plaži v mesecu Malimešnjaku)*, *Roke mi zgrej, Pisana, ta žmefka muklina*, *Natura mertva*, *Joblok v nuoč*, *Vabili sme ftiča črešnjevca*, *Status animarum*, *V knjigi “Ars vivendi” ceduljica plava*, *Med lilijah (iliti Boži volek frrr...)*, *Minulo je doba kriesnici leteći* i mnoge druge – u svakoj budućoj antologiji hrvatskokajkavskoga pjesništva naći svoje zasluženno mjesto.

(Iz Pogovora)